

29 mai 2006

Expoziția *Casa Regală a României*

IOANA GRIGORIE

În acest an, *Săptămâna Arhivelor* s-a desfășurat sub semnul aniversării a 175 de ani de la crearea Arhivelor Statului.

Arhivele Statului au fost înființate conform prevederilor Regulamentelor Organice, în Țara Românească, la București, la 1 mai 1831 și în Moldova, la Iași, la 1 ianuarie 1832, fiind una dintre cele mai vechi instituții de cultură din țara noastră.

Ideea unei „Arhive Generale”, care să adune pentru păstrare și folosire toate arhivele create de către instituțiile statului, a pornit de la Pavel Kiseleff care, încă din 1829, se străduia să reorganizeze serviciile Divanului și să „ușureze urmărirea pricinilor printr-o bună păstrare a arhivelor”.

Înființarea Arhivelor Statului a constituit un eveniment deosebit, deoarece noua instituție avea rolul de a aduna materialele arhivistice, atunci când nu mai erau necesare, oprindu-se astfel, în mare măsură, distrugerea lor.

Această instituție nu avea să rămână numai un simplu depozit de materiale arhivistice. Prin menirea ce i se dădea, de a fi și „sanctuarul drepturilor compatrioților”, cum o definea Asachi, sau „o avere publică care slujește de temei legiurilor și istoriei țării”, cum spunea Vasile Alecsandri, ea a fost un izvor de informație de cea mai mare însemnătate pentru scrierea istoriei, contribuind la progresul culturii în patria noastră.

În evidențierea funcției culturale a Arhivelor și de popularizare a istoriei naționale se înscrie și expoziția organizată pentru a omagia 140 de ani de la venirea pe tronul României a principelui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen.

Expoziția a fost onorată de vizita la Arhivele Naționale a Majestăților Lor, Regele Mihai I, fostul suveran al României, și Regina Ana, și s-a dorit a fi o incursiune în istoria României din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea. Au fost expuse documente originale din fondul *Casa Regală*, fond aflat în tezaurul documentar al Arhivelor Naționale.

Conștienți de rolul pe care Familia Regală a României și cei patru Regi, Carol I, Ferdinand, Carol al II-lea și Mihai I, l-au avut în istoria României, realizatorii expoziției au încercat să prezinte documente care să releve contribuția Casei Regale la făurirea statului național unitar român, la progresul economic, social, cultural și politic al României în perioada 1866-1947.

Itinerariul documentar a debutat cu prezentarea procesului-verbal al Comisiei Plebiscitare din 15 aprilie 1866, în care se consemna voința poporului român de alegere a prințului Carol-Ludovic de Hohenzollern-Sigmaringen, fiul lui Carol Anton de Hohenzollern, guvernatorul Renaniei, ca principe domnitor al României.

Marcând debutul domniei principelui Carol I, au fost expuse documente care arată voința oamenilor politici români de alegere a prințului Carol-Ludovic de Hohenzollern-Sigmaringen ca principe domnitor: scrisoarea Parlamentului României adresată principelui Carol prin care îl înștiințează că a fost ales principe domnitor al României, din 25 mai/6 iunie 1866, și scrisoarea lui Ion Bălăceanu, trimisă al Guvernului Român în Franța pentru a negocia aducerea pe tronul României a unui prinț străin, adresată prințului Carol, din 25 aprilie 1866.

Dintre documentele externe care marchează anul 1866, au fost expuse: scrisorile principelui Carol către sultanul Abdul Aziz din 27 octombrie/8 noiembrie 1866 și cea a împăratului Franței, Napoleon al III-lea, din 19 august 1866.

Activitatea diplomatică a Regelui Carol I, pentru promovarea intereselor României, a fost ilustrată prin câteva scrisori primite de Rege de la conducătorii marilor state: Otto von Bismarck, cancelarul Germaniei; Alexandru al II-lea, împăratul Rusiei; Leopold, regele Belgiei; ducele Nicolae al Rusiei; Franz Joseph, împăratul Austro-Ungariei; Wilhelm al II-lea, împăratul Germaniei; Benjamin Harrison, președintele S.U.A.; regina Victoria a Marii Britanii.

În această sferă a relațiilor externe s-a înscris Tratatul de aderare a României la Tripla Alianță, din 30 octombrie 1883. După obținerea

independenței și proclamarea ca Regat, România a dus pe plan extern o politică de apropiere față de Germania, o mare putere a Europei la acea dată, și, implicit, de Tripla Alianță, creată în mai 1882, între Germania, Austro-Ungaria și Italia. La 18/30 octombrie 1883 s-a semnat la Viena, de către miniștrii de externe ai Austro-Ungariei și României, Gusztáv Kálnoky și Dimitrie A. Sturdza, în numele împăratului Franz Joseph și al regelui Carol I, tratatul secret prin care Austro-Ungaria și România își promiteau sprijin reciproc în cazul unui atac neprovocat. În aceeași zi a aderat la acest tratat și Germania. Tratatul, încheiat pe 5 ani, a fost reînnoit de mai multe ori în anii următori.

Dorind să se prezinte publicului nu numai documente oficiale ci și documente cu caracter particular din viața membrilor Casei Regale, au fost expuse: actul de căsătorie al principelui Carol cu principesa Elisabeta de Wied, din 15 noiembrie 1869, actul de căsătorie al prințului Ferdinand cu prințesa Maria de Edinburg, din 7 iulie 1893, și Acordul dintre regina Victoria și regele Carol I privind căsătoria prințului Ferdinand cu prințesa Maria.

Tot în această sferă a vieții particulare s-au înscris scrisorile trimise, sau primite, de regina Maria principelui Ferdinand, reginei Victoria, bunica sa, copiilor săi, principele Carol, principele Nicolae, principesa Marioara, principesa Elisabeta, principesa Ileana, ginerilor săi, arhiducele Anton de Habsburg, Alexandru, regele Iugoslaviei, și nurorii sale, principesa Elena.

Activitatea literară a reginei Elisabeta a fost ilustrată prin expunerea poeziei intitulate *Tăcere* și a unui album din 22 ianuarie 1900.

Caietele de însemnări ale regelui Carol I și ale reginei Maria au fost expuse pentru a ilustra marile momente ale istoriei României: venirea pe tronul României a principelui Carol I, proclamarea independenței de stat a României, realizarea statului național unitar român, încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria, la Alba-Iulia în octombrie 1922.

Pe această linie se înscriu și documentele: Legea de proclamare a Regatului Român, din 14 martie 1881, Actul Unirii Basarabiei cu România, din 27 martie 1918, Legile Unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România, din decembrie 1918, Constituția României din 28 martie 1923.

Ca dovezi ale dragostei și respectului de care regii României s-au bucurat din partea supușilor au fost expuse albume, diplome, felicitări, adresate de instituții ale statului, comunitățile israelite, germane, oamenii politici, Școala Națională de Poduri și Șosele, Institutul „Sfânta Maria”, de Corpul didactic și elevii Liceului comercial „Marele Voievod Mihai” din București.

Ultima parte a expoziției a fost dedicată Majestății Sale Regele Mihai I.

Documentele expuse au fost atât din sfera vieții particulare, cât și din cea a activităților oficiale. Documentele prezentate au urmărit etapele formării profesionale, în acest scop fiind expuse caietele din perioada școlarității Voievodului de Alba Iulia, Mihai, Ordinul de Zi pentru înălțarea Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai, la gradul de fruntaș în cadrul Școlii Tehnice Aeronautice, din 8 octombrie 1931, Brevet prin care Regele Mihai primește Ordinul Militar „Mihai Viteazul”, Brevet de acordare a „Meritului Străjeresc” Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai, din 8 iunie 1938, Brevet pentru acordarea medaliei „Straja Țării”, Marelui Voievod de Alba Iulia, Mihai, din 8 iunie 1935.

Dintre documentele oficiale expuse amintim: Lege pentru recunoașterea A.S.P. Principele Mihai ca Principe Moștenitor al României, din 4 ianuarie 1926, Lege prin care moștenitorul Tronului României, Mihai, ia numele de Mare Voievod de Alba Iulia, din 8 iunie 1930, Jurământul depus de Regele Mihai, cu ocazia investiturii ca Rege al României, la 6 septembrie 1940, Cartea de Onoare a Casei Regelui Mihai din perioada 1940-1947.

Din corespondența Regelui Mihai cu șefi de state am expus scrisorile primite de la: Papa Pius al XII-lea, șahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi, președintele Turciei, Ismet İnönü, împăratul Japoniei, Hirohito, regele Italiei, Victor Emanuel.

Urmare a vizitei efectuate la Arhivele Naționale, fostul suveran al României, Regele Mihai I, și Regina Ana au transmis domnului prof. univ. dr. Corneliu-Mihail Lungu, director general al instituției noastre, o scrisoare de mulțumire, pe care o redăm în continuare:

Palatul Elisabeta,
2 Iunie, 2006

Domnului Prof. Univ. Dr. Corneliu Mihail Lungu
Arhivele Naționale ale României
Bdul Regina Elisabeta nr. 49
Sectorul 5, București

Domnule Regeșor,

Regina și cu mine va mulțumim calduros pentru felul generos în care ati randuit vizita noastră la Arhivele Naționale.

Ceasurile pe care le-am petrecut împreună, înconjurați cu atâta căldură de dumneavoastră și de toți cei care își dedica răgazul lor prețios îngrijirii documentelor din Arhive, au întărit legătura trainică pe care o am cu Țara.

Am fost sensibil la tot ce am găsit pastrat în ani mulți cu mandrie și pășune precum și la cuvintele dumneavoastră rostite în întâmpinare.

Regina și cu mine apreciem devotamentul și truda pe care le puneti cu toții în savarsirea bunei orânduiești a acestor documente, care sunt neîndoios marturia istoriei națiunii noastre.

Mihail